

**ПРОГРАМА
ЗА
НАДЗОР НА
ТРАНСМИСИВНИТЕ СПОНГИФОРМНИ ЕНЦЕФАЛОПАТИИ
В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2019 – 2021 г.**

1. Идентификация на програмата:

Държава членка: **Република България**

Болест: **Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии**

Период на изпълнение: **2019 – 2021 г.**

Законови разпоредби:

1. **Регламент /ЕО/ № 999/2001** на Европейския Парламент и Съвета от 22 май 2001 г. относно определяне на правилата за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии.
2. **Решение 2003/100/ЕК** от 13 Февруари 2003 година за минималните изисквания за развъдни програми за резистентност на овцете спрямо трансмисивните спонгиформни енцефалопатии.
3. **Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД).**

За контакт:

отдел „Здравеопазване на животните“,
дирекция “Здравеопазване и хуманно отношение към животните
и контрол на фуражите”,
Българска агенция по безопасност на храните
бул. „Пенчо Славейков“ 15А
1606, София, България
E-mail: AHWFC@bfsa.bg

2. Описание на програмата:

Програмата определя надзор на заболяванията спонгиформна енцефалопатия по говедата (СЕГ) и скрейпи при дребните преживни животни в Р България.

Цели на програмата:

- надзор над трансмисивните спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) по преживните животни (спонгиформна енцефалопатия по говедата /СЕГ/ и скрейпи по дребните преживни животни) в Република България и извършване на изследвания при овце за установяване на резистентност срещу болестта скрейпи.
- Бързо откриване на трансмисивни спонгиформни енцефалопатии по преживните животни и предприемане своевременни предпазни мерки за ограничаване на разпространението на продукти от инфектирани животни и ликвидиране на инфекцията.
- Гарантиране на безопасността на потребителя, при консумация на месо и продукти, произхождащи от едри и дребни преживни животни.
- Предоставяне на доказателства на ЕК, че Р. България извършва контрол върху заболяванията от групата на ТСЕ в рамките на вътреобщностната и международната търговия.

Програмата включва:

- Мониторинг на 20 000 здраво заклани ЕПЖ на възраст над 30 месеца.
- Мониторинг на поне 5000 рискови ЕПЖ на възраст над 24 месеца (заклани по необходимост, с клиника при прекланичен преглед, умрели и съмнителни за СЕГ).
- Мониторинг на 10 000 здраво заклани овце (предназначени за човешка консумация) на възраст над 18 месеца.
- Мониторинг на 10 000 овце, непредназначени за човешка консумация (умрели и с клиника на ТСЕ) над 18 месеца.
- Мониторинг на 1500 кози, непредназначени за човешка консумация, (умрели и с клиника на ТСЕ) над 18 месеца.
- Генотипизиране на 600 овце, съгласно т. 8.2 от Приложение III на Регламент (ЕО) 999/2001.
- Генотипизиране на всички положителни за скрейпи животни, съгласно т. 8.1 от Приложение III на Регламент (ЕО) 999/2001.
- Мерки за контрол при констатиран случай на СЕГ/скрейпи.

3. Описание на епидемиологичната обстановка в страната:

От 2002 г. Националната ветеринарномедицинска служба на Р България (от 25.01.2011 г. – БАБХ) извършва стриктен надзор на трансмисивните спонгиформни енцефалопатии, съгласно изискванията на [Регламент No 999/2001 на Европейския Парламент и Съвета от 22 май 2001 година относно определяне на правилата за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии](#).

Болестта спонгиформна енцефалопатия по говедата никога не е констатирана на територията на страната.

През 2008г. на територията на Р България за първи път бяха потвърдени 4 случая на скрейпи при овце. През 2009 г бяха потвърдени два случая на скрейпи (коза и овца) и през 2010 – други 6 случаят бяха открити при овце и кози (2 овце и 2 кози положителни

от едно стадо + 1 овца и 1 коза от друго отделно стадо). През 2011 г. и 2013 г. скрейпи не е констатирано на територията на страната. През 2012 г. са констатирани 2 случая на класическо и 2 случая на атипично скрейпи. През 2014 г. са констатирани 3 случая на класическо скрейпи при овце. През 2015 г. потвърдена е 1 бр. коза. През 2016 г. 4 броя положителни случая, два при овце и два при кози. През 2017 г. положителни са 1 бр. коза, пръча и овца. През настоящата 2018 г. до момента положителни са 4 броя овце. В таблицата по-долу са посочени положителните случаи на скрейпи от 2008 г. до месец март 2018 г.

2008 г.	<i>1 овца, класическо скрейпи 2 овце, атипични скрейпита 1 положителна овца, непотвърден резултат, поради недостатъчно количество проба</i>
2009 г.	<i>1 коза, класическо скрейпи 1 овца, класическо скрейпи</i>
2010 г.	<i>3 овце, класически скрейпита 3 кози, класически скрейпита</i>
2012 г.	<i>2 овце, класически скрейпита 2 овце, атипични скрейпита</i>
2014 г.	<i>3 овце, класически скрейпита</i>
2015 г.	<i>1 коза, класическо скрейпи</i>
2016 г.	<i>2 овце, атипични скрейпита 2 кози, класически скрейпита</i>
2017 г.	<i>2 кози, класически скрейпита 1 овца, класическо скрейпи</i>
2018 г.	<i>4 овце, класически скрейпита</i>

Тоталната фуражна забрана е въведена със заповед на Министъра на земеделието и горите в началото на януари 2006 г.

4. Мерки предвидени в програмата

4.1. Компетентни органи извършващи надзора и координирането на отделите, отговорни за изпълнението на програмата:

- Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) към Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ);
- 28 Областни дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) към БАБХ;
- Национална Референтна Лаборатория за ТСЕ към Националния диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт - "Проф. Г. Павлов" /НДНИВМИ/, гр. София, бул."П. Славейков" № 15А, nrl.tse@gmail.com с ръководител Проф. д-р Р. Пешев, p_raiko@hotmail.com.
- Изпитвателна лаборатория за ТСЕ към Регионалния диагностичен институт в гр. Велико Търново, 8002, ул. "Славянска" N 5, тел.: 062 62 16 69; tse_vt@abv.bg, ръководител Проф. д-р Румен Караколев, karakolev@mail.bg.
- Изпитвателна лаборатория за ТСЕ към Регионалния диагностичен институт в гр. Стара Загора, 6002, бул. "Славянски" N 58, тел.: 042 63 41 04; ludakrava_sz@abv.bg, ръководител гл. ас. д-р Петкана Бадарова, pbadarova@abv.bg.

4.2. Описание на географските и административни области, в които ще се изпълнява програмата:

Регионалните структури на БАБХ отговарят на административните области на страната – в административно отношение Р България е разделена на 28 области, като във всеки

един от тях ще се изпълнява програмата за надзор на трансмисивните спонгиформни енцефалопатии.

4.3. Система за регистриране на животновъдните обекти:

Съгласно чл. 51, ал.2 от ЗВД, БАБХ е официалният компетентен орган за идентификация на животните, който поддържа интегрираната информационна система с данни за идентифицираните животни и за животновъдните обекти.” Редът за идентификация, регистрация и възможностите за достъп до информационната система е определен с „Наредби на министъра на земеделието и храните. (Наредба № 61/9.05.2006 за условията и реда за официална идентификация на животните, за които не са предвидени изисквания в регламент на европейския съюз и Наредба № 6/08.10.2013 г. за изискванията към средствата за официална идентификация на животните и използването им, условията, реда и контрола по събиране, въвеждане, поддържане и използване на информацията в интегрираната информационна система на Българска агенция по безопасност на храните.

Съгласно чл. 137, от Закона за ветеринарномедицинската дейност, животновъдните обекти са предмет на задължително регистриране.

В централната база данни са отразени регистрите на всички животновъдни обекти за едри и дребни преживни животни.

4.4. Система за идентификация на животните:

БАБХ поддържа компютърна информационна система за въвеждане на данни за идентифицирани животни, техните собственици и регистрираните животновъдни обекти. Модула е разработен за регистрация и нотификация на движението на животните и за други данни. Системата за идентификация на животни във фермите включва данни за гледачите на животните, местонахождението, движението на животните, здравния статус и ветеринарните дейности.

Изискванията за идентификацията и средствата за идентификация на дребните и едрите преживни животни са определени в Закона за ветеринарномедицинската дейност и Наредба № 61/09.05.2006 и Наредба №6 от 2013 г.

Едрите преживни животни трябва да бъдат идентифицирани в максималните срокове съгласно чл. 4а от Регламент ЕО № 1760/2000, но във всички случаи идентификацията трябва да бъде извършена преди напускането на животните на животновъдния обект на произход. Ушните марки се поставят от регистриран ветеринарен лекар или собственика, които уведомява отговорни за обект регистриран ветеринарен лекар. Ушните марки съдържат следната информация – кода на Р България “BG”, двуцифрен код и шест цифрен сериен номер.

Дребните преживни животни се идентифицират в максималните срокове съгласно чл. 4 параграф 1 от Регламент ЕО № 21/2004, но във всички случаи преди напускането на животновъдния обект на произход. Идентификацията се извършва с комплект ушни марки състоящ се от обикновена и електронна ушна марка. Структурата на номера е BG последвано от трицифрен код, последвано от 9 цифров пореден номер. В електронен формат абривиатурата BG се записва в информационната система като 100.

4.5. Обявяване на трансмисивните спонгиформни енцефалопатии:

Заразните болести съгласн изискванията на чл. 47, ал. 1 от ЗВД, подлежат на задължително обявяване съгласно чл. 50 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. Трансмисивните спонгиформни енцефалопатии се обявяват съгласно изискванията на Наредба № 23/14.12.2005 за реда за обявяване и регистриране на заразните заболявания (*публикувана в Държавен вестник 6/20.01.2006*), транспонираща Директива на Съвета 82/894/ЕЕС от 21 декември 1982 за обявяването на заразните болести на територията на Общността.

БАБХ незабавно се информира за всяко съмнение за заразени от ТСЕ животни.

Изпълнителния директор на БАБХ информира Европейската Комисия и държавите членки за всяко съмнение и потвърждение на ТСЕ.

4.6. Надзор

Надзорът на трансмисивните спонгиформни енцефалопатии по преживните животни се извършва съгласно изискванията на Регламент /ЕО/ № 999/2001 на Европейския Парламент и Съвета от 22 май 2001 г. относно определяне на правилата за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии.

4.6.1. Надзор на спонгиформна енцефалопатия по говедата при едрите преживни животни за календарна година

	брой бързи тестове за година
Едри преживни животни съгласно Приложение III, глава А, част I, т. 2.1, т. 3 и т. 4 от Регламент (ЕО) No 999/2001	5000
Едри преживни животни съгласно Приложение III, глава А, част I, т. 2.2 от Регламент (ЕО) No 999/2001	20 000

4.6.2. Надзор на ТСЕ при овце за календарна година

	Брой тестове за година
Овце съгласно Приложение III, глава А, част II, точка 2 от Регламент (ЕО) No 999/2001	10 000
Овце съгласно Приложение III, глава А, част II, точка 3 от Регламент (ЕО) No 999/2001	10 000
Овце съгласно Приложение III, глава А, част II, точка 5 от Регламент (ЕО) No 999/2001	200

Забележка: Задължително е изследването на поне 10 000 умрели овце през календарна година.

4.6.3. Надзор на ТСЕ при кози за календарна година

	Брой тестове
Кози съгласно Приложение III, глава А, част II, т. 3 от Регламент (ЕО) No 999/2001	1500

Забележка: Не се взимат проби от здраво заклани кози, а единствено от умрели животни и такива, показали клиника за заболяването.

Схема за минималното количество мозъчни проби, което трябва да бъде взето от едри преживни животни: здраво заклани над 30м. и рискови над 24 м. във всяка ОДБХ.

№	Област	Минимално количество мозъчни проби от здраво заклани ЕПЖ (над 30м.)	Минимално количество мозъчни проби от рискови ЕПЖ (над 24м.):	
			• заклани по необходимост • открити болни при прекраничния преглед • умрели	• съмнителни за СЕГ (нервни признаци)*
1	Благоевград	1300	320	10
2	Бургас	1000	260	10
3	Варна	350	90	10
4	Велико Търново	650	160	10
5	Видин	200	50	10
6	Враца	600	150	10
7	Габрово	250	70	10
8	Добрич	850	210	10
9	Кърджали	1900	470	10
10	Кюстендил	2300	60	10
11	Ловеч	350	90	10
12	Монтана	550	130	10
13	Пазарджик	750	190	10
14	Перник	200	50	10
15	Плевен	700	180	10
16	Пловдив	2200	550	10
17	Разград	600	150	10
18	Русе	450	110	10
19	Силистра	450	110	10
20	Сливен	900	230	10
21	Смолян	400	100	10
22	София град	150	40	10
23	София област	500	130	10
24	Стара Загора	1000	260	10
25	Търговище	650	160	10
26	Хасково	1250	310	10
27	Шумен	800	200	10
28	Ямбол	700	190	10
	Общо:	22000	5300	

NB: Поне 20 процента от необходимите мозъчни проби от умрели животни, трябва да бъдат изпратени от официалните ветеринарни лекари от екарисажите.

*Забележка: “Съмнителни за СЕГ животни” са ЕПЖ страдащи от заболяванията описани тук: [Инструкция за някои заболявания при говедата, които се характеризират с нервни клинични симптоми.](#)

Схема за минималното количество мозъчни проби, което трябва да бъде взето от овце над 18 м. (предназначени за човешка консумация и непредназначени за човешка консумация) и кози над 18 м (непредназначени за човешка консумация) от всяка ОДБХ.

№	Област	Минимален брой проби от овце (над 18м.):	Минимален брой проби от овце (над 18м.):	Минимален брой проби от кози (над 18м.):
		• Здраво заклани • Заклани по необходимост	• Умрели • Съмнителни за ТСЕ (нервна клиника)*	• Умрели • Съмнителни за ТСЕ (нервни признаци)*
1	Благоевград	850	850	130
2	Бургас	820	820	120
3	Варна	320	320	50
4	Велико Търново	470	470	70
5	Видин	170	170	30
6	Враца	400	400	60
7	Габрово	100	100	20
8	Добрич	300	300	50
9	Кърджали	600	600	90
10	Кюстендил	120	120	20
11	Ловеч	300	300	50
12	Монтана	300	300	50
13	Пазарджик	370	370	60
14	Перник	100	100	20
15	Плевен	300	300	40
16	Пловдив	670	670	100
17	Разград	220	220	40
18	Русе	250	250	40
19	Силистра	350	350	60
20	Сливен	500	500	80
21	Смолян	210	210	40
22	София град	50	50	10
23	София област	200	200	30
24	Стара Загора	520	520	80
25	Търговище	360	360	55
26	Хасково	600	600	90
27	Шумен	350	350	60
28	Ямбол	300	300	55
	Общо:	10 100	10 100	1600

NB: Поне 20 процента от необходимите мозъчни проби от умрели животни, трябва да бъдат изпратени от официалните ветеринарни лекари от екарисажите.

*Забележка: “Съмнителни за скрейпи животни” са ДПЖ страдащи от заболяванията описани тук: [Инструкция за някои заболявания при овцете и козите, които се характеризират с клинични признаци подобни на болестта скрейпи.](#)

4.6.4. Потвърдителни тестове различни от бързите тестове съгласно приложение X, глава С от Регламент No 999/2001 за календарна година

	Брой тестове за година
По потвърдителни тестове при говеда	5
По потвърдителни тестове при овце и кози	15

4.6.5. Дискриминиращи тестове за календарна година

	Брой тестове за година
Първично молекулярно изследване съгласно Приложение X, глава С, т. 3.2(c)(i) на Регламент (ЕО) No 999/2001	20

4.6.6. Генотипизиране на позитивни и случайно селектирани животни за календарна година

	Брой тестове
Животни съгласно приложение III, глава А, част II, т. 8.1 от Регламент (ЕО) No 999/2001	10
Животни съгласно приложение III, глава А, част II, т. 8.2 от Регламент (ЕО) No 999/2001	600

4.7. Ерадикация

4.7.1. Мерки при потвърждение на случай на СЕГ:

4.7.1.1. Описание:

При официално потвърждение на СЕГ се предприемат мерките определени в Регламент (ЕО) No 999/2001 на Европейския Парламент и Съвета от 22 май 2001г. относно определяне на правилата за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии.

Незабавно след официалното потвърждение на СЕГ се прилагат следните мерки:

- Всички части от тялото на животното, от което са взети проби, трябва да бъдат напълно унищожени, чрез изгаряне в екарисаж.
- Извършване на епидемиологично проучване за откриване на всички рискови животни.
- Всички животни и продуктите от тях, идентифицирани като рискови по време на епидемиологичното проучване, се конфискуват и унищожават напълно чрез изгаряне в екарисаж. По изключение, БАБХ може да разреши: - да не се убиват и унищожават животните от кохортата, ако се предостави доказателство, че тези животни не са изхранвани със същия фураж, даван на заразените животни., - да се отложи убиването и унищожаването на животните от кохортата до края на техния продуктивен живот, като се гарантира, че това са бикове, постоянно държани в семействителни центрове, които ще бъдат унищожени след смъртта им.

До прилагането на мерките, животновъдния обект, в който се намира животното с официално потвърдена СЕГ, се поставя под официален надзор, а движението на всички възприемчиви животни от животновъдния обект и продуктите от тях се поставят под възбрана от БАБХ. Собствениците на унищожените животни и продуктите от тях се обезщетяват съгласно Глава 6, Раздел III от ЗВД.

Чрез епидемиологичното проучване трябва да се идентифицират:

- Всички други преживни животни в животновъдния обект с потвърден случай на СЕГ.
- Когато се касае за потвърждаване на болестта при женско животно, поколението му родено в рамките на 2 години преди и след клиничното проявление на болестта.

- Всички животни от кохортата, към която принадлежи инфектираното от СЕГ животно. “Кохорта” означава група от едри преживни животни, в която се включват: животни, родени в същото стадо, към което принадлежи засегнатото животно, и в рамките на 12 месеца преди или след раждането на засегнатите едри преживни животни и животни, които са отгледани заедно със засегнатото животно по всяко време през първата година на техния живот.
- Възможният произход на болестта.
- Други животни в животновъдния обект, в който се намира животното с потвърден СЕГ, или животни в други животновъдни обекти, които биха могли да бъдат заразени с причинителя на ТСЕ, или са били изхранвани с еднакъв фураж, или са били изложени на един и същ източник на инфекциозен агент.
- Придвижването на потенциално контаминирани с инфекциозния за СЕГ агент фуражни суровини или други материали.

Подробно мерките при съмнение и потвърждение на СЕГ са разписани в Практическо ръководство за борба с болестта спонгиформна енцефалопатия по говедата.

4.7.1.2. Обобщена таблица

	Брой животни
Убити животни, съгласно приложение VII, глава Б, т. 2.1 от Регламент (ЕС) No 999/2001:	-

4.7.2. Мерки при потвърждение на скрейпи:

4.7.2.1. Описание:

При официално потвърждение на скрейпи се предприемат мерките определени в Регламент (ЕО) No 999/2001 на Европейския Парламент и Съвета от 22 май 2001г. относно определяне на правилата за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии.

В инфектираните стада се предприемат следните мерки:

- Извършват се редовни проверки на положително реагиралите стада. Във всяка ОДБХ се съхранява детайлен списък, съдържащ животновъдните обекти по райони.
- Забранява се придвижването на животни от инфектираните стада за развъждане или угояване. В случаите, при които животните трябва да се транспортират до кланиците, на документа за транспорт с червено мастило се отбелязва “Стадо заразено със скрейпи”.
- В случаите, при които животновъдния обект в което е открито болното животно не е едно и също със стопанството, в което е станало заразяването, компетентните органи могат да решат дали и двете стопанства или само първоизточника на заразата трябва да бъдат поставени под официален контрол.
- При убиването на животните собствениците се компенсират съгласно Глава 6, Раздел III от ЗВД.

Мерки в засегнатия животновъден обект

- Убиване и унищожаване на животните показали клинични признаци на ТСЕ.
- Отделяне и обезвреждане на всички плаценти;
- Постепенно елиминиране на всички овце с генотип ARQ/ARQ и ARR/ARQ и заместването им с овце с генотип ARR/ARR.
- Движението на овце с генотип ARR/ARR от животновъдния обект не трябва да бъде ограничено. Дзвиски имащи поне един алел ARR и нито един VRQ могат да бъдат транспортирани до други засегнати животновъдни обекти.
- Овце, имащи поне един алел ARR могат да бъдат транспортирани до кланицата и използвани за човешка консумация.

- Овце с друг генотип могат да бъдат премествани от заразения животновъден обект само с цел унищожаване.
- В случаите на потвърждение на заболяването ТСЕ при овце и кози, в заразения стопанство трябва да бъдат предприето убиване и унищожаване на всички животни, ембриони и яйцеклетки с изключение на:
  - ✓ кочовете са с генотип ARR/ARR и дзвиски са с поне един алел ARR и нито един VRQ;
  - ✓ овце с поне един алел ARR и които са предназначени само за клане;
  - ✓ агнета и ярета под три месечна възраст, предназначени единствено за клане до навършване на тази възраст.
- Ако заразените животни са внесени от друг животновъден обект, мерките за ликвидиране на скрейпи могат да бъдат извършени освен в животновъдния обект на произход и в животновъдния обект, в който е констатирано заболяването, по преценка на БАБХ.
- Ограничителните мерки върху заразения животновъден обект са за период от три години от:
  - ✓ датата на достигане на ARR/ARR генотипен статус на всички животни в обекта;
  - ✓ последната дата, до която животните са пребивавали в дадено помещение;
  - ✓ датата, от която всички кочове са с генотип ARR/ARR и всички дзвиски да имат поне по един алел ARR и нито един VRQ, гарантиращ че през този тригодишен период резултатите от ТСЕ изследванията при категориите животни над 18 месечна възраст ще са отрицателни;

Продължение на мерките в заразения животновъден обект

В заразените животновъдни обекти се извършват редовни проверки на всеки 10-14 дни.

В случай, че собственика на обекта има съмнение за ТСЕ преди провеждане на някоя от проверките, той трябва незабавно да уведоми съответното ОДБХ. Официалният ветеринарен лекар посещава стопанството с цел потвърждаване или отхвърляне на съмнението. Всички съмнителни за заболяването животни, които са убити с превантивна и диагностична цел се транспортират до екарисаж, където се унищожават чрез изгаряне.

Епидемиологичното изследване трябва да идентифицира:

- всички преживни животни, различни от овце и кози, отглеждани в заразения стопанство;
- родителите, всички ембриони, яйцеклетки и последното поколение на животните, при които е установено заболяването;
- всички други овце и кози отглеждани в заразения животновъден обект;
- вероятният първоизточник на заболяването и други животновъдни обекти, които е възможно да бъдат инфектирани със скрейпи;
- всяко движение на животни, на потенциално заразен фураж и други материали от и към заразения животновъден обект.

4.7.2.2. Обобщена таблица за календарна година

	Брой животни за календарна година
Убити животни, при ликвидиране на огнище на скрейпи	100
Животни, които подлежат на генотипизиране, във връзка с констатирано огнище на скрейпи	100

4.7.3 Развѣдна програма за селектиране на устойчиви към ТСЕ овце;

4.7.3.1. Основни принципи :

Изследванията показват, че овце от определени прионни генотипове са устойчиви на болестта. Съществуват различни алели за прионните гени. При прионните алели с разположение на аминокиселините Аланин и Аргинин на 136, 154 и 171 позиция в генома, комбинацията **ARR** е устойчива на скрейпи. Овце, имащи алели Валин, Аргинин и Глутамин (**VRQ**) на същото място са възприемчиви към скрейпи.

Развѣдната програма включва определяне на резистентността при определени стада, на базата на научни данни, потвърждаващи резистентността към ТСЕ на определени генотипове от тези видове.

БАБХ трябва редовно да представя доклади пред Европейската Комисия, за да може да се извърши научна оценка на програмите, в частност на влиянието на разпространението на ТСЕ, но така също и на генетичното разнообразие, както и за поддържането на стари или редки породи овце или на такива, които са добре приспособени към определени региони.

4.7.3.2. Обобщена таблица

	Брой животни
Овце, които да бъдат генотипизирани в рамките на развѣдната програма, както е посочено в чл. 6а на Регламент (ЕО) No 999/2001;	-
Овни, които да бъдат генотипизирани в рамките на развѣдната програма, както е посочено в чл. 6а на Регламент (ЕО) No 999/2001;	-